Paul Csavdari

Geneza Mitologică

Ce am descoperit despre Geneza și de ce nu mai vreau să tac

Nu scriu rândurile astea ca să conving pe cineva cu forța. Le scriu pentru că am studiat, am comparat, am pus cap la cap tot ce am găsit — și m-am trezit cu o imagine care nu mai poate fi ignorată. Cândva, și eu am citit Geneza ca toți ceilalți: ca începutul lumii, ca revelație divină, ca fundament al adevărului. Dar cu cât m-am uitat mai atent, cu atât am văzut mai clar că ceva nu se leagă.

Nu doar o diferență de ton sau de poveste. Ci o ruptură internă, un „lipici" vizibil între două lumi care nu ar trebui să stea în același text. Pe de o parte, o linie genealogică sobră, simplă, de la Adam la Noe, de la Noe la Avraam. Pe de altă parte, niște povești cu șerpi care vorbesc, cu arbori interziși, cu femei cauzatoare de blestem, cu uriași născuți din zei și oameni, cu potopuri globale și turnuri pedepsite pentru „mândrie colectivă".

Mi-am zis: nu poate fi întâmplare. Trebuie să existe o explicație. Și am căutat.

Două ipoteze. O singură întrebare: când au fost inserate miturile?

Tot ce se spune oficial e că aceste mituri (Eden, Potopul, Babel) au fost scrise sau integrate în timpul exilului babilonian. Așa zice curentul mainstream. Că acolo, în Babilon, evreii ar fi fost expuși mitologiilor locale și ar fi reinterpretat acele teme în cheie monoteistă. Părea logic la prima vedere.

Dar când am pus cap la cap detaliile, povestea s-a rupt.

În mitologia mesopotamiană nu există uriași căzuți. Nu există semizei născuți din zei și femei muritoare. Nu există șerpi vorbitori. Nu există blestem asupra pământului din cauza omului. Nu există simbolism moral negativ asociat cu femeia. Nu există conceptul de hybris pedepsit. Nu există ideea de cunoaștere interzisă.

Toate aceste teme sunt însă centrale în mitologia greacă.

Așa am ajuns la întrebarea care a schimbat totul pentru mine

Dacă mitologia mesopotamiană NU conține aceste simboluri, dar mitologia greacă le conține toate — și dacă povestirile din Geneza le folosesc exact în forma și funcția pe care le au în Grecia — atunci de ce continuăm să credem că Babilonul a fost sursa?

Răspunsul nu l-am găsit în Babilon, ci în Alexandria.

Acolo, în jurul anului 280 î.Hr., a fost tradusă pentru prima dată Tora în limba greacă. Nu știm exact ce text au avut traducătorii în față. Dar știm că Alexandria nu era doar un oraș. Era un proiect. Acolo s-a construit Biblioteca. Acolo s-a promovat sinteza religiilor și a filozofiilor. Acolo se întâlneau egipteni, greci, evrei, persani. Acolo s-au rescris miturile. Acolo s-au combinat sursele. Acolo se căuta un „început" care să placă tuturor.

Și atunci am înțeles: Geneza nu a fost doar tradusă la Alexandria. A fost restructurată, reinterpretată, completată. Pentru că ideea de început — archē, cum spuneau grecii — nu putea fi lăsată fără explicații: de unde vine răul? de ce murim? de ce suntem rușinați? de ce vorbim limbi diferite?

Și în locul unui început sobru și moral, cu genealogii și posteritate, au fost inserate mituri — mituri care ofereau răspunsuri pe placul gândirii grecești.

Câteva detalii care m-au convins definitiv

Nu pot să trec peste ele. Nu mai am cum.

- Nephilimii — nu există în Babilon. Dar Grecia e plină de Giganți, Titani, semizei.
- Șarpele — simbol de viață în Orient, dar ispititor și moral în Grecia.
- Eva — în Orient, femeia nu e vinovată de nimic. În Grecia, Pandora e rădăcina răului.
- Cunoașterea interzisă — apare doar la Prometeu.
- Vița de vie — devine sacră prin Dionysos, nu prin tradiția ebraică.
- Hybrisul — pedepsirea mândriei umane e obsesia grecilor.
- Dualismul trup-suflet — gândire tipic platonică, nu semitică.

Toate aceste simboluri sunt „acasă" în Grecia. Nu în Babilon. Și ele sunt cele care definesc Geneza 2–11. Nu restul. Nu genealogia. Nu sobrietatea. Nu legea.

Atunci, cine a modelat începutul?

Eu cred — și spun asta conștient de greutatea afirmației — că miturile au fost inserate și canonizate în forma lor finală în Alexandria. Nu pentru că acolo s-ar fi născut, ci pentru că acolo au fost așezate la locul „potrivit" între capitolele sobru-genealogice, ca să creeze un arc narativ „complet".

Grecii aveau această obsesie a formelor perfecte, a armoniei dintre idei, a „explicației” totale. Și asta au făcut. Au preluat fragmente — poate din folclor, poate din apocrife, poate din surse orale — și le-au așezat exact acolo unde lipsea ceva.

Apoi le-au tradus. Și, prin traducere, le-au îmbrăcat în autoritate. Așa a ajuns mitul revelație.

De ce scriu asta?

Pentru că prea mult timp am acceptat versiunea oficială doar pentru că a fost repetată. Pentru că nimeni nu întreabă de ce ar fi acceptat evreii să păstreze în textele lor mituri asimilate forțat în Babilon, dacă tot au fost eliberați după. Nu se leagă.

În schimb, la Alexandria, aveau toate motivele să le accepte: presiunea culturală, dorința de integrare, nevoia de adaptare. Acolo nu au fost forțați. Acolo au fost convinși.

Iar când aceste mituri au fost apoi preluate de teologia creștină — prin Pavel, prin Părinții Bisericii, prin dogmele despre păcatul originar — deja nu mai puteai face diferența între revelație și mit. Pentru că mitul fusese deja canonizat.

Ce vreau de la cei care citesc?

Nu să mă creadă. Nu să mă urmeze. Ci doar să îndrăznească să pună întrebarea corectă:

De ce miturile grecești explică mai bine conținutul Genezei decât miturile babiloniene?

Dacă răspunsul e „nu știu” — atunci poate că Alexandria merită privită mai atent. Iar dacă răspunsul e „pentru că au fost inserate acolo”, atunci e timpul să recitim totul cu alți ochi.

Pentru mine, mitologia Genezei nu mai e începutul revelației. Este începutul pierderii revelației.

Și asta e prea important ca să o mai țin doar pentru mine.